

Tervpályázati rendszer

Tartalomjegyzék

Kutatási összefoglaló.....	1
Feleletválasztós kérdések értékelése.....	2
Szabadsoros hozzászólások értékelése [107 hozzászólás].....	3
Részletes vélemények.....	4

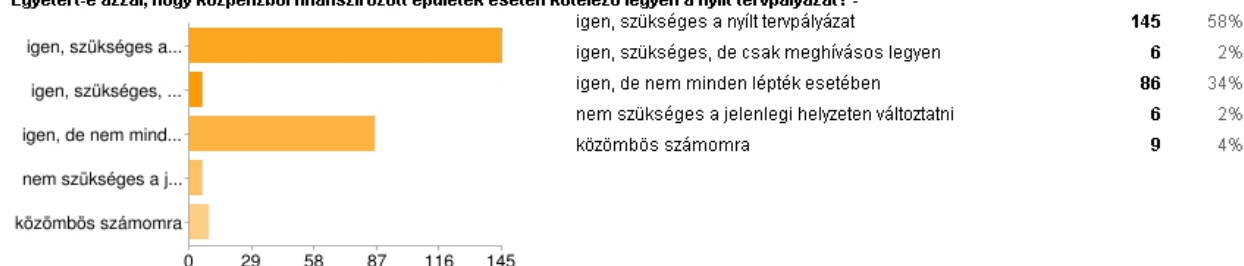
Kutatási összefoglaló

Az összefoglaló az epiteszforum.hu által indított „Építészet és építésügy” című, 2011.10.11 – 2011.12.12 közötti internetes, anonim közönségkutatás alapján készült. A kérdőívre a két hónap alatt összesen 252 válasz érkezett a szakmagyakorlók köréből. Az elemzést és értékelést Pásztor Erika Katalina DLA (epiteszforum.hu) végezte.

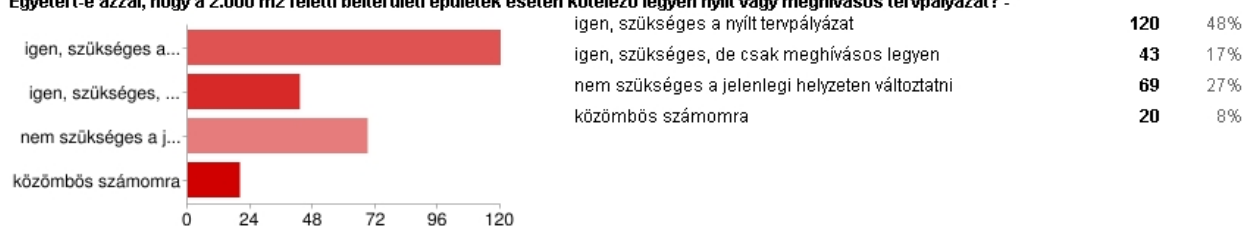
Összességében elmondható, hogy a tervpályázati rendszerrel kapcsolatban a szakmában kialakult vélekedések meglehetősen **heterogén** képet mutatnak. Abban egyetértés mutatkozik, hogy jók és szükségesek a tervpályázatok, de arra vonatkozóan, hogy hogyan működjön ez a rendszer, hogyan határozzák meg például a kötelezően pályáztatandó projektek körét, már eltérőek az álláspontok. A jelenlegi rendszer tapasztalataiból kiindulva a szabadsoros vélemények között **a tervpályázatok lebonyolítását érte a legtöbb kritika**, mind a zsűrizés menetével, mind az előkészítéssel, lebonyolítással a hozzászólók több, mint 36% volt elégedetlen. S bár a szakmai vélemény és a megrendelőt képviselő politikai akarat érvényesítésének viszonyáról konkrét rákérdezéskor a többség úgy vélekedik, hogy építészeti minőségről ne a politika döntsön, a hozzászólásokból az tűnik ki, hogy a tervpályázati rendszer átalakítása kapcsán ezt az aspektust viszonylag kevesen mérlegelik, a vélemények között nem kapott túl nagy hangsúlyt. Ennek okát fürkészve felmerül, hogy **a jelenlegi rendszer gyakorlatilag megszűnt**, alig vannak nyílt tervpályázatok, vagy ahogy az egyik hozzászóló írta: *„Lehet tervpályázati rendszerről beszélni ott, ahol a tervpályázat már a fehér hollónál is ritkább? Az ok nyilvánvaló: a hatalom számára a tervpályázat, mint a nyilvánosság egyik megnyilvánulási formája, legfeljebb ímmel-ámmal megtűrt jelenség. Ezért nincs egyértelmű nyilvános tervpályázati kötelezettség a közberuházásoknál sem.”*

Feleletválasztós kérdések értékelése

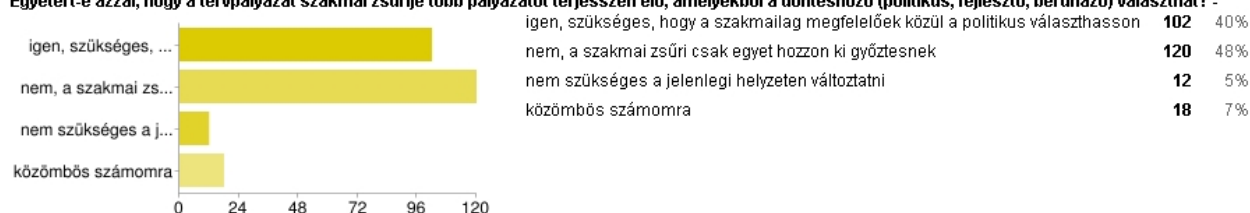
Egyetért-e azzal, hogy közpénzből finanszírozott épületek esetén kötelező legyen a nyílt tervpályázat? -

Egyetért-e azzal, hogy a 2.000 m² feletti belterületi épületek esetén kötelező legyen nyílt vagy meghívásos tervpályázat? -

Egyetért-e azzal, hogy a tervpályázat szakmai zsűrije több pályázatot terjesszen elő, amelyekből a döntéshozó (politikus, fejlesztő, beruházó) választhat? -

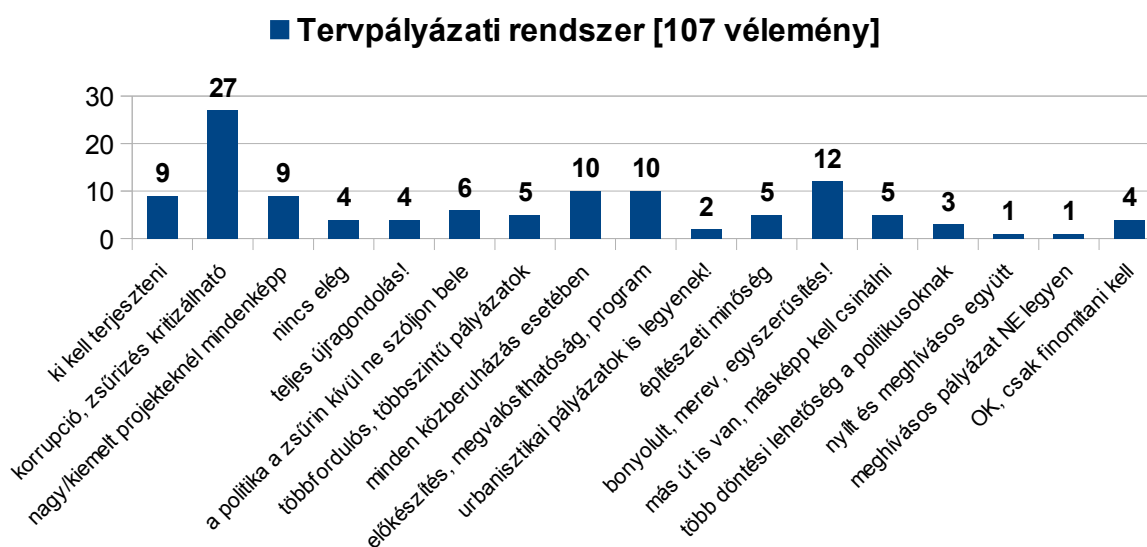

A tervpályázati rendszert a szakma nagyon fontosnak tartja, ezt mutatják a válaszok: a válaszadók 94%-a szerint a közpénzből finanszírozott épületek esetében legyen tervpályázat. 58%-uk szerint minden esetben, míg 34% úgy véli, hogy nem minden léptékben kell nyílt tervpályázatot kiírni. Közberuházások esetében elenyésző azok száma, akik a meghívásos pályázatokat támogatják. Frekventált helyen lévő, belterületi, nem csak közösségi beruházásban megvalósuló épületek tervezése esetében már kicsit jobban megosztott a szakma, itt csak a válaszadók 48%-a ragaszkodik minden esetben a nyílt tervpályázathoz, 27%-uk szerint nem kell a jelenlegi szabályozáson változtatni, míg 17% úgy véli, hogy a kiemelt helyen lévő épületek esetében meghívásos pályázatokat kell lebonyolítani.

A tervpályázatok szakmai zsűrijének kompetencia körét a megkérdezettek kétötöde [40%] szűkítené, közel fele [48%] viszont fontosnak tartja a **szakmai zsűri autonómiáját** és azt is, hogy

csak egy győztest hozzon ki. Mivel most még a tervpályázati rendszer ez utóbbi elv szerint működik, a 48%-hoz hozzá kell adnunk azt az 5%-ot is, amely szerint nem szükséges a jelenlegi rendszeren változtatni, vagyis összességében a megkérdezettek 53%-a szerint fontos, hogy szakmai zsűri válassza ki a megvalósításra érdemes tervet, ne a politikus.

Szabadsoros hozzászólások értékelése [107 hozzászólás]

ábra 1. Tervpályázati rendszerrel kapcsolatban beérkező 107 szabadsoros vélemény tematikus csoportosítása

Az alábbiakban azokat a megjegyzéseket összegezzük, amelyeket a kérdőívet kitöltők a tervpályázatokkal kapcsolatos kérdéssor utáni szabadsoros rovatba írtak. A 252 válaszadó ~42%-ának hozzászólásai alapján is kiderül, hogy a tervpályázati rendszer igen fontos a szakmának, viszont nagyon megosztott annak értékelésében. Kimagaslóan sokan, 27-en [25%] kritizálták a zsűrizés menetét, „sokkal átláthatóbbá kellene tenni, hogy még a gyanú árnyéka se vetülhessen a baráti összefonódásra.” 12-en [11%] említették, hogy a jelenlegi tervpályázati rendszer túl bonyolult és merev, **egyszerűsíteni kellene**, és 10-en azt is jelezték, hogy az előkészítésre, a tervpályázatok programjának meghatározására, valamint a megvalósíthatósági kérdésekre nagyobb figyelmet kellene fordítani. 9-en a nagy, kiemelt projektek esetében mindenképpen tervpályázat kiírását javasolják, ugyanennyi vélemény szerint a tervpályázatok körét ki kellene terjeszteni, 10 vélemény pedig kiállt a közberuházások pályáztatása mellett, ezek esetében akár több, kisebb pályázat lebonyolítását is célszerűnek tartanák.

A többi vélemény igen szerteágazó képet mutat, páran megemlítették, hogy többfordulós, többszintű pályáztatási rendszer jobb lenne, szóvá tették, hogy nincs elég pályázat, illetve határozottan kiálltak amellett, hogy a tervpályázati rendszer célja **az építészeti minőség emelése**. 4 hozzászólás a rendszer teljes újragondolását javasolja, míg 5-en megemlítik, hogy van más út is, hogy munkához jussanak. Többen nehezményezték, hogy „*tervpályázaton indulni sok energia, kétes eredménnyel*”, és volt, aki konkrét javaslattal élt arra vonatkozólag, hogy hogyan lehetne munkát és energiát megtakarítani úgy, hogy a tervpályázat során beérkező tervjavaslatok által biztosított építészeti minőség ne kerüljön veszélybe. Érdekes, hogy viszonylag kevesen foglaltak állást arról, hogy a tervpályázati rendszer hogyan viszonyuljon a politikai akarathoz. 6-an vélekedtek úgy, hogy a szakmai véleményt ne írja fölül a politika akarata, 3-an pedig úgy gondolják, hogy több lehetőséget kell biztosítani a politikának, sőt akár a civilségnek is arra, hogy a szakmai zsűri által javasolt tervek közül választhassanak. A jelenlegi tervpályázati rendszert csak 4-en értékelték működőképesnek és jónak, vagyis a 107 hozzászólás közül csak elenyésző azok száma, akik nem fűztek valamilyen kiegészítést vagy kritikát a jelenlegi rendszerhez. Ugyanakkor a vélemények sokszínűsége arról is árulkodik, hogy nincs egységes kép a szakmában arról, hogy tulajdonképpen milyennek is kellene lennie ennek a rendszernek.

Részletes vélemények

1. A tervpályázati rendszert egyértelműen ki kell terjeszteni, ez a „minőségi” építészet egyetlen biztosítója. A zsűri felelőssége ebben az esetben is nagyon fontos, a beruházónak ne legyen oka a döntésükben kételkedni.
2. Túl bonyolult (hosszú lefutású, drága...), ezért senki nem rávehető, nem kétlépcsős, pedig az az alap a legjobb terv (és épület) felé. Kretének bírálják el (öregemberek kijópofiznak egy régimódi tervet, a „tyutyuét”) csak fiatalok bírálhatnának el, akik képben vannak (ez fájt, ugye?) tervpályázat csak kiemelt nagy projekteknél 5.000 m² felett, az viszont szigorúan nyílt legyen, alatta elégséges 2000-5.000 m² között közbeszerzés, alatta kézből.
3. A tervpályázatok lebonyolítását közpénzből kellene finanszírozni, hogy a beruházó ne mondhassa, hogy neki nem telik rá. Meghatározandó a kötelezően pályáztatandó feladatok köre - ez alapos mérlegelést igényel. Nem pusztán alapterülettel függ össze, egy társasház

nem minden esetben kéne azért pályáztatni, csak mert magas az adott telekre a szintterület sűrűség, vagy nagy a telek. A pályázati rendszer ugyanakkor - a kötelező körön túl - legyen nyitott, azaz aki nem kötelezően pályáztatandó feladatot megpályáztat, részesüljön valamiféle bónuszban a beruházás kapcsán - pl. gyorsított engedélyezési eljárás, eljárási illeték fizetési könnyítés.

4. Azt gondolom, hogy jelen körülmények között még szélsőségesebb lépést kéne megtenni: bármilyen közpénzből finanszírozott, bármekkora beruházás esetén nyílt tervpályázatot kellene lebonyolítani. Amit differenciálni kéne, hogy az épület léptékétől függően verné költségekbe ez az adott önkormányzatot. Tehát kisebb beruházások esetében korlátozni, hogy mennyi zsűri kell, mekkora honoráriummal, adott esetben beruházás méretétől függővé tenni a díjazásokat. Így rá lennének kényszerítve, hogy átgondolják a programot is, mert ez sok esetben nem történik meg! És legalább lenne mindenkinek lehetősége megmutatni, mit tud! Erre azért van szükség, mert MEG KELL ADNI, hogy új generációk is lehetőséget kapjanak, a meghívásos pályázatok erre nem adnak lehetőséget. Ettől csak azok félnek, akik azt gondolják, hogy egy ilyen általános versenyhelyzetben nem állnak meg a helyüket. Bárki, aki ezt szorgalmazza, azt gondolja, hogy tud annyit és van annyira jó, hogy így legalább lenne lehetősége munkához jutni!

A tervpályázati rendszer esetében külföldi jól működő példák lehetnének a minta, van olyan pl. külföldön, hogy kiválaszt 3 céget a szakmai zsűri és személyes elbeszélgetéssel van lehetőség felmérni, hogy mennyire fog tudni együttműködni az önkormányzat az építésszel. Nem életszerű a közbeszerzési törvény.

5. A feltett kérdéseken túl az RRT-éknek is rendelkezniük kellene, hogy hol szükséges minden esetben tervpályázatot megtartani A zsűriben minden esetben helyet kapnak politikai erőket képviselő tagok is, elegendő, ha ott közösen hoznak döntést a pályázat eredményéről... Nem közpénzből épülő belterületi hangsúlyosabb méretű, vagy elhelyezkedésű épületek esetén meghívásos és nyílt pályáztatás közösen jó megoldás lehet...
6. Teljesen mindegy, mert a szabályt úgy is kikerülik a kiírók, beruházók. A pályázatok eredményhirdetése után rendszeresen más a tervező, mint a nyertes terv szerzője. Tendencia, hogy a szakmai zsűri a kiírásra fittyet hányó pályázatot díjazza.

7. Lehetőséget kellene adni a még nem bejárattott építészeknek is, egyenlő esélyekkel:
 1. KORRUPCIÓ MENTESSÉG: A zsűrit csak a pályázat beadási határideje után, közjegyző előtt sorsolják ki egy adott, zsűritagnak választható körből (akik lemondanak arról, hogy indulnak a pályázatokon egy éven keresztül és megfelelnek a kritériumnak).
 2. TÖBBFORDULÓS PÁLYÁZAT: ne rögtön egy engedélyezési szintű tervdokumentációt kelljen elkészíteni, első körben a koncepciók versenyezzenek, második körben a megvásárolt és díjazott koncepcióból bárki készíthessen egy második fordulóban immáron kidolgozott tervet.
8. Minden olyan beruházásnál, ami legalább részben állami vagy EU-s forrásokkal valósul meg, kötelezően nyílt tervpályázat keretében kell kiválasztani a tervezőt, és biztosítani kell a nyertes pályázó jogait a továbbtervezéshez.
9. A közpénzből finanszírozott építkezéseknek példát kellene mutatniuk az építészeti minőségükkel.
10. Egy önkormányzat (a pályázat kiírója) fajlagosan nagyon olcsón jut rengeteg építészeti inputhoz, változatokhoz, különböző építészeti megközelítésekhez. Ehhez persze nagyon fontos lenne a pályázatok profi előkészítése. Csökkenteni kellene a pályázatokon beadandó tervmennyiséget - így mindenki spórolna. A meghívásos pályázatokat nyíltan kellene meghirdetni előminősítési kritériumokkal, célokkal (akár pl. úgy is, hogy fele részben tapasztalt, fele részben fiatal tervezőket akarnak pályáztatni). Szükség lenne a városi (urbanisztikai) problémák pályázati megközelítésére is. A közpénzből finanszírozott építkezéseknek példát kellene mutatniuk az építészeti minőségükkel.
11. A kötelező pályázatok körét ki kell terjeszteni a magánszektor beruházásaira is, abban az esetben, ha ezt a lépték, vagy egyéb jelentős körülmény indokolja. Ezzel lehetne végre valahára általánosan és egyetemlegesen kortárs építészeti minőséget létrehozni. A nagyszámú pályázatokon keresztül a kiválasztódás mintegy automatikusan megy végbe, és bár soha nem lesz tökéletes, de így lenne a legnagyobb esély a tisztaságra. A meghatározó állami beruházások pályázatok nélküli leosztására nincs megfelelő jelző, több mint felháborító! - egy teljes mértékben tehetetlen kamara és velejéig romlott építész társadalom működésének eredménye. A tervpályázati rendszer lebonyolításáról szóló korm. rendelet ugyan elkülöníti az ötlet- és tervpályázatot, de lényegi különbséget nem tesz közöttük, ami

- óriási hiba. Véleményem szerint az ötletpályázat olyan eszköz (lehetne) ahol szélesre kell tární a kaput a tervezők (sőt értő laikusok) körében mindenféle jogosultsági fétistól a szabályozását megfosztva, hiszen ez egy kiváló eszköz a bevonásra, társadalmi párbeszédre, jövőkép és irányok pontosítására, ÖTLETEK begyűjtésére. Ez lehet az alapja egy jó és konszenzusos tervezési programnak, amelynek feldolgozása már tervpályázati folyamat, ahol a jogosultsági kérdések indokoltak lehetnek.
12. A tervpályázati rendszer ma merev, túl kötött és bonyolult, valamint drága és időigényes. Teljesen le kellene azt választani a közbeszerzési kérdésektől és pörgősebbé tenni tartalmi követelményeiben is.
 13. A közpénzek elköltésének átláthatósága végett mindenképp a pályázatok híve lennék. DE! Nevetséges módon működnek a hazai pályáztatások. Nagyon sok esetben előre tisztázott körülmények között találja magát az ember.
 14. Valahol olvastam, hogy bizonyos európai államokban a pályáztatások lebonyolításában pár oldalnyi anyaggal intéznek el projekteket. Ez azért lehetséges, mert a közpénzek felhasználását teljesen komolyan veszik, megfelelő keretek között. Ezt kellene hazai körülmények között is megteremteni (kicsit naiv szemlélet...).
 15. A közpénzből finanszírozott építési beruházások esetében mindenkor nyílt pályázatra lenne szükség egészen kis (pl. 1000m²) lépték felett. Ugyanakkor a hazai gyakorlat az építész feladatának teljes félreértelmezése. Az építész felmegy az elefántcsonttoronyba, a helyiségek négyzetméter-igénye alapján megálmodja a házat, más építészek (zsúri) kiválasztják a legtrendibb tervet, és ezután már szerzői joga van arra, hogy amit egymaga kitalált azt változtatlanul megépítsék neki. Az építésznek úgy kellene szolgálatni, hogy elemez, mérlegel, alternatív javaslatokat készít, egyszóval együttműködik a megbízóval. A tervpályázatok első díjas terve nem ritkán az építész önmegvalósításának emlékműve.
 16. Jelenleg az egyedül üdvözítő útnak tekinti a szakma (egy része) a tervpályázatokat. Én nem hiszek ebben. A megbízó tudja, hogy kire van szüksége, de a választásban lehet segíteni őt. Szerintem a tervtanácsok lennének fontosak, ahol a valós munkával elkészített terveket javítani lehet, vagy a nem odavalókat ki lehet dobni. A tervpályázatok időigényesek és előnyben részesítik a virtuális világban jól tájékozódó építészeket. A helyben dolgozó,

munka orientált építészek ezáltal kizáródnának a munkaszerzésből. A kiskapukat kellene megszüntetni, és a döntéshozókat keményen szankcionálni, ha nem tartják be a szabályt.

17. Az építészeti minőség kizárólag tervpályázat alapján biztosítható.
18. Nagyon sok múlik a zsűri összetételétől. Nagyon kevés a pályázat, bizonyos lépték felett (beváráslóközpont a belvárosban), vagy a terület kiemelt jellege miatt a nem állami pénzekből megvalósuló épületek esetében is szükséges lenne a pályázat.
19. Alig van, ezért rendszerről beszélni nehéz! Tegyük fel, korrekt a zsűri és nem előre leosztott az eredmény, akkor is igaz F. L. Wright véleménye a tervpályázatokról, de jobbat nem tudok.
20. Közpénzből történő beruházás esetén természetes a pályáztatás. Magántőke esetén a befektetőnek szerintem joga van eldönteni, hogy kinek ad megbízást. A politikus vagy befektető nem szakember (általában), ezért rábízni a döntést butaság.
21. Lásd a témában : Sári István „Élettársam a tervpályázat” Építészfórumban megjelent cikkét!!!
22. A tervpályázati rendszerrel kapcsolatban nem a szabályozással, a vonatkozó jogszabályokkal látom a legnagyobb gondot, hanem a közpénzek fölhasználási gyakorlatában. A közpénzes források elnyeréséért az építetők (jellemzően önkormányzatok) jelenleg is komoly pályázatokat kell benyújtsanak. S örülnek, hogy azt a szekérderéknyi dokumentációt össze tudják lapátolni. Ezt még megfejelni egy relatíve hosszadalmas és költségekkel is járó tervpályázattal, sok esetben a beruházás megvalósítását veszélyezteti. Ahol központi szándék volt a tervpályázatra, ott le is folytatták.
23. Ennek a rendszernek a megváltoztatása egyértelműen kormányzati elhatározást feltételez. De azt is naivitás feltételezni, hogy bármilyen kormányzat kiadná a kezéből a forráselosztás prioritásainak, irányainak meghatározását. Tehát szerintem irreális azt képzelni, hogy belátható időn belül előállhatna egy olyan rendszer, ahol az egyébként is jellemzően forráshiányos önkormányzatok önerőből, előre elkészítetik a beruházásaikhoz szükséges terveket, amiket aztán a kormányzat - lehetőségei szerint – finanszíroz. De az egész kérdés

lehet, hogy okafogyottá válik 2013 után, amikor is lényegesen kevesebb elkölthető forrás várható. Addig is alapvető gond az idő, megvizsgálandó, hogy lehetne-e gyorsítani az egyszerűbb tervpályázati eljárásokon, illetve szükséges lenne valamiféle központi keretet biztosítani az építészeti pályázatok finanszírozására (egy építési minisztérium-jellegű szervezet pl. kezelhetné ezt az ügyet is). Azt is tapasztaltam, hogy a kérdésben jelentősen eltérnek a gyakorlatok, a fentieket a környezetemben tapasztaltakból vontam le.

24. Tagozati vélemény: minden KÖZcélú, KÖZpénzből épülő, KÖZterületet érintő és KÖZérdekű projekt nyílt tervpályáztatása indokolt, ugyanakkor a tervpályázati rendszert egyszerűsíteni kell, hogy az eljárásrendjében és anyagi vonzataiban kellően vonzó legyen egy önkormányzat számára. A tervpályázati szintet markánsan külön kell választani az ötletpályázati szinttől. Előbbi egy mérnöki felkészültséget, gyakorlatot, jogosultságot feltételező, jó tervezési programon és kiíráson alapuló szakmai megmérettetés, utóbbi pedig a jó tervezési programot megalapozó ötletbörze, amely részben kiváló kommunikációs és vitafelület lehet az érintettek és a döntéshozók, a döntéshozók és a mérnökök között, ahol minden merev jogosultsági előírás káros a célokat tekintve. A tervpályázati rendszert teljesen le kell választani a közbeszerzés rendszeréről, mert az jelenleg láthatóan csak árversenyben és nem az alkotások minőségében tud gondolkodni.

25. Akkora a korrupció, hogy nincs is miről beszélni.

26. A tervpályázat és az elérhető eredmény sokszor „csak” fegyverzet kérdése... A megvalósulás meg számtalan mástól függ. Viszont ha nem definiálják agyon a résztvevők körét, azaz „én, a gyula meg a tótótó”, és így némely esetben tényleg nyitott a pálya, akkor a fiataloknak a jövőben ez egy esély is lehet a bemutatkozásra, piacszerzésre stb. Kell valódi esélyt és lehetőséget adni a fiataloknak, ha nem akarjuk ugyanazt az irtást véghezvinni a szakmánkban, mint amit véghezvittek az egészségügyben.

27. Nem vonzó. Jobbnak találnám, ha sokkal több pályázat lenne, és nem arra a néhány felhívásra koncentrálna a teljes építész szakma. Egy tervpályázat elkészítése igen komoly anyagi megterhelés egy tervezőirodának (amellet persze, hogy szellemi tőkét igényel és halmoz is fel), vonzóbb lenne, ha több kisebb feladatra is mozdulni lehetne. Az általános építészeti színvonal is talán emelkedne.

28. Közpénzek elköltésénél nyilvánvalóan kötelező a pályáztatás, ennek a tervpályázat egy értelmes formája lehet, de legyen beleszólása a megbízónak is.
29. Jelenleg teljesen eltűnt, pedig ez a minőség legfontosabb záloga.
30. A szakmai értékelés után, vagy közben, legyen lehetőség a választott képviselőknek is döntési helyzetbe kerülni. A jelenlegi rendszernek ez egy nagy hibája, hogy a politikusok úgy érzik, hogy a pályázati döntésekből kizáratnak a jelenlegi rendszerben. Ebből adódik, hogy értetlenek mindenfajta szakmai érveléssel szemben: nehogy már más mondja meg, mire költjük el a város/hivatal/ország/falu pénzét.
31. Megint nem teljesen esnek egybe a lehetséges válaszok és a véleményem. Ha volna megfelelő választás, úgy a nyílt és a meghívásos tervpályázat együttes alkalmazását tartanám helyesnek. A mindent nyílt tervpályázaton versenyeztető szisztéma rendkívül kizsákmányolja a szakmát, a nyereség lehetősége és a kizsákmányolás mértéke nem mindig arányos. Más kérdés, hogy az építészeti tervpályázatok jelenleg is sokkal jobban működhetnének, ha a tervező szakma maga nem járulna hozzá a lejáratásához. A zsűrizések rendkívül felületesek és nem képviselik az alapvető szakmai szempontokat. A lényegi kérdések helyét a benyomáson alapuló élmény vette át. Ez nagyban hozzájárul a szakma hitelvesztéséhez, és ha ez így folytatódik, a szakmának nem lesznek érvei a tervpályázati rendszer mellett, mert a mondandójukat az elmúlt évek épületei nem igazolják.
32. A tervpályázatoknál minden esetben (ha nem ötletpályázatról van szó) szükséges lenne a megvalósíthatóságot is kritériumnak szabni. Ha mindenkinek ilyen tanulmányt is kell készíteni és a zsűri ezt is komolyan veszi, akkor a szakmai zsűri által kiválasztott első díjas mű megvalósulhat, s a politikusokat sem éri meglepetés. Persze a zsűriben jó, ha a helyi képviselők közül van valaki.
33. A tervpályázatok körét minél szélesebbé kell tenni. A területfejlesztést mindig meg kell, hogy előzze egy városépítészeti ötletpályázat. A pályamunkákat minél szélesebb körben nyilvánossá kell tenni és a döntésbe beépíteni az adott közösség véleményét (közösségi tervezés). A területfejlesztési pályázatok kiírója az állam, önkormányzat legyen. Ez adja meg a kereteit a fejlesztéseknek. Szabályozási tervet ne lehessen készíteni, vagy radikálisan módosítani enélkül. A zsűri kizárólag szakmai legyen, az ilyen pályázatok nemzetközies

legyenek. Az így megszülető eredményre építve kell kiírni az egyes részfeladatok pályázatait. Ezeket bárki, fejlesztők, közösségek, önkormányzatok kiírhatják. Ezek eredményét is minél szélesebb körben nyilvánossá kell tenni, azonban itt már a döntésben azonos súllyal kell szerepelnie a kiírónak és a szakmának. A folyamatnak szigorúan egymásra kell épülnie (lineáris folyamat), még akkor is, ha később kiderül, hogy a kiindulásnál esetleg létezik egy kissé jobb, vagy más megoldás. Ugyanakkor a tervpályázatok díjazása nagyon magas, ezt csökkenteni kell, viszont több gondot kell fordítani a szakmai előkészítésre. A pályázati zsűri munkája bárki számára hozzáférhető legyen.

34. Sajnos nagyon építészközpontúak a pályázataink, még mindig a ki tud szebb koncepciót etetősen feldobni kérdéskör köré szerveződnek. Az építészeti minőség kétségtelenül igen fontos, de egyéb szempontok mérlegelése nélkül mit sem ér. A társadalom előtt lejárjuk magunkat, ha csilivili házakat álmodunk, amelyek azután zárva maradnak, vagy fenntarthatatlanok, használhatatlanok. Ma a pályázati rendszerről a politikusoknak - és sajnos a köznek is - a pénzkidobás és a sárdobálás jut eszükbe. Nem kellene új irányt venni? De legfontosabb mondanóm, hogy a programalkotást is kézbe kell vennünk! Ostoba kiírásra, megbízásra legfeljebb kevésbé ökök megoldást tudunk kiizzadni. Mindaddig, amíg kötelező a nyertes pályázónak adni a munkát, az ügy nem működik.
35. Lehet tervpályázati rendszerről beszélni ott, ahol a tervpályázat már a fehér hollónál is ritkább? Az ok nyilvánvaló: a hatalom számára a tervpályázat, mint a nyilvánosság egyik megnyilvánulási formája, legfeljebb ímmel-ámmal megtűrt jelenség. Ezért nincs egyértelmű nyilvános tervpályázati kötelezettség a közberuházásoknál sem.
36. A közepesen (???) korrump Magyarországon a meghívásos tervpályázat a korrupció és hivatali visszaélés műfajába tartozik, célja a homályos hátterű monopóliumok megőrzése és kliensekre veszélyes jobb képességű építészek távol tartása. A kamara egyik szégyenfoltja, hogy ez ellen még csak nem is tiltakozott soha.
37. Nagyon-nagyon kevés a pályázat, szinte nincs is. És akkor hány a teljesen tiszta...
38. A tervpályázatok kivétele lehetne térítésmentes, de a díjazottak számát is csökkenteni kellene, mint számtalan külföldi pályázat esetében.

39. Válasszuk el a köz és a magánberuházásokat. A magánberuházásokat akkor kellene kötelezően pályáztatni, ha alapvetően/jelentősen befolyásolják a település arculatát, életét. Pl. kecskeméti Pláza...
40. Az előző kérdés azért összetett, mert jelenleg a tervpályázatok zsűrijei is koncepcionális jelleggel működnek. A főépítész olyan tagokat hív meg, akik az Ő elképzelését „díjazzák”, tehát a vélemények irányítottak. Ezért ingadozok az igen és a nem között. Ilyenkor hol van a szakmai becsület? Talán a zsűri kinevezésének módja és a pályázati célok egyértelmű meghatározása lenne a megoldás.
41. Most, hogy alig van munka, nagyon sokan indulnak a tervpályázatokon. Korábban - főleg kisebb ügyekben - csak azok, akiknek nem volt munkájuk. Egy tervpályázaton indulni sok energia, kétes eredménnyel.
42. A fenti válaszokhoz annyit tennék hozzá, hogy nem megfelelő korlát a „2000 m² feletti belterületi épület”. Ez legyen egy olyan határvonal, amit fölfelé nem módosíthat a települési önkormányzati testület, de lefelé igen. És vonatkozzon a külterületre is. És ne csak épületre, hanem minden építményre.
43. A közpénzből finanszírozott beruházásoknál egy bizonyos értékhatár ill. alapterület felett, továbbá bizonyos frekventált helyek vagy meglévő, jelentős épületek esetében legyen kötelező (a helyek, ill. épületek listája meghatározható). Azt viszont határozottan ellenzem, hogy magánépíttetőket bármilyen szituációban pályáztatásra kötelezzenek.
44. A meghívásos pályázatokat meg kell szüntetni. Minden pályázatot egy elérhető helyen (pl. kamara honlapja) közzé kell tenni. Minden pályázat legyen nyílt és hozzáférhető. Azt el tudom képzelni, hogy legyenek olyan pályázatok, ahol meghívottak is vannak, de mellettük mindenki más is pályázhasson.
45. A magánépíttetők beruházásait csak városképi jelentőségük és nem nagyságuk alapján kell kötelezően pályáztatásossá tenni.
46. Lehet, hogy ha a politikusok választhatnának a pályaművek közül, akkor nem akarnák a

saját véleményüket a szakmával kimondatni, talán tisztulhatnának a pályázati bírálatok. Volt már, hogy a politikus látta át jobban a helyzetet, mint a szakma önérdékébe gabalyodott értékelők. Az együttműködés itt is hasznos lenne. Végül is: ki adja a pénzt? És kitől vonták el azt a pénzt? Akár a közvéleményhez is fordulhatnának (az építészeti közgondolkodás mai állása mellett ezzel jó sokat lehetne spórolni).

47. Kötelező pályázat közpénzből finanszírozott épületek esetén bizonyos értékhatár felett legyen, illetve a település kiemelt, jelentős részén.
48. Az építési bírságokból befolyt pénzekből lehetne pályázati úton finanszírozni egyes tervpályázatokat.
49. Szakmai megfontolások határozzák meg egy objektum minőségét. A politikus célt tűzzön ki a szakma elé, a politikus fogadja el a független szakmai zsűri megfontolt javaslatát.
50. A tervpályázati rendszer a szélesebb választási lehetőséget kell, hogy szolgálja, ugyanakkor a szakma munkavállalási lehetőségét is színesíti. Szükség van minél több feladatra, akár a fiatal szakemberek bevonásával is.
51. A döntés előkészítésére tenném a nagy hangsúlyt, amennyiben a beérkezett pályázatok közül több megfelelőt választ ki a szakmai zsűri, és a helyi politikus döntéshozó is támaszkodhat helyi szakmai segítségére, a főépítészre és az üzemeltetési főmérnökre.
52. A ZSŰRI ALAPVETŐ FELADATA ELDÖNTENI, HOGY VALÓBAN VAN-E KIEMELKEDŐ EGY. HA ILYEN NINCS, AKKOR VISZONT VALÓBAN A TÖBB VÁLTOZAT KIEMELÉSE A MEGOLDÁS.
53. A pályázatok önmagukban nem a legjobb épületet eredményezik, gondoljunk csak arra, hogy a pályázati zsűri döntésén múlik, hogy kit választanak ki. Szeret a kamara abban a képben tetszelegni, hogy a mutyi lehetőségének kiiktatása maga a pályázati rendszer. Igen, talán, de nem itthon, nem ezekkel a szakmai közszereplőkkel. Sok gyalázatos, szép pályázati köntösbe bújtatott eredményt látott már a szakma, megvalósíthatatlan csodákkal, vagy a pályamű miatt csődbe ment megrendelőkkel. A pályáztatás most inkább azt garantálja, hogy

a mutyizás lehetőségét a szakma vezetése ragadja meg (és sajnos sok esetben láthatóan meg is teszi ezt) pályáztatás – a függetlenség – a szakmaiság köntösébe bújtatva.

54. A nyílt tervpályázatokra nagy szükség lenne. Akár nemzetközi pályázatként is.
55. A pályázati rendszerben nagyon fontos lenne a mérnöki szemszögből való értékelést erősíteni, valamint ötletpályázatokon megtalálni a legmegfelelőbb megoldást, mely után akár mással is szerződhetne a beruházó. Ebben az esetben a pályázókat anyagilag viszont kárpótolni kell.
56. Szerintem legfontosabb, hogy még az ÖTLET és az ELŐKÉSZÍTÉS szintjén már valamilyen szakmai zsűri megvitathassa a terveket. Ez a mérnöki és az építészeti minőséget lényegesen javíthatná.
57. A tervpályázati rendszer a legmagasabb szakmai tudás alkalmazása az adott feladat megoldására, több tervezőcsapat, több szemlélettel oldja meg a programot és igazolja vagy cáfolja annak megvalósíthatóságát, és a lehetséges megoldások közül szakmai alapon lehet választani, egyéb esetben nem kér be a megbízó alternatív megoldásokat, de ha egy tervező készít több megoldási javaslatot, az is már szűkebb keret, mint a nyílt tervpályázat.
58. Nem a lépték a döntő. A helyszín és a rendeltetés, valamint a település fejlesztési célja fontosabb. A programtervezési fázisban kellene sokkal több pályázat.
59. Az én szakmámban – belsőépítészet - nincs pályázat.
60. Ez a néhány kérdés rendkívül szűkkörű, a tervpályázati rendszer teljes körű újragondolására lenne szükség, alapelvek meghatározására, stb. Az eddigi rendszer fenntarthatatlan, a szakmai grémiumoknak nevezett gittegyletek nem világhírű szakemberek, mégis azok munkáját kívánják értékelni. Kiválasztáshoz szakmai alap kellene, nem az eddig „bevált” polihisztorok.
61. A kötelező tervpályázat nem csak az alapterület függvénye kell, hogy legyen, sokkal finomabb szabályozás lenne célszerű.

62. Miért kellene a politikusnak bármibe beleszólni? Pláne dönteni? Nézzük csak a Nemzeti Színházat kívül-belül. Politikusok döntöttek. Olyan is lett. Vagy a 4-es metró felépítményeit. Az eredmény dettó. (Pedig ott még azért is lobbiztunk, hogy az állomásokon legyen európai szintű vécé, pelenkázó, mozgássérült vécé. Nem lesz. Így döntöttek a politikusok.) Majd ha lesznek európai színvonalú SZAKpolitikusaink döntési helyzetben, akkor talán... De akkor is inkább a szakmai bizottság. (Azért hívják össze, és azért kapja a pénzt, hogy döntsön.)
63. A kérdések irányítottak. Ebből az derül ki, hogy a kérdésfeltevő konzerválni akarja a helyzetet, ami alapjaiban kontraszelektív. Egészen másként kellene kérdezni. Ha van pályázat, akkor az csak nyilvános és áttekinthető lehet. A legalább 10-15 tagú, egyenrangú szavazattal bíró zsűri egy részét pedig sorsolni kell, különben előre lejátszott eredmények lesznek. A tervpályázatok célja alapvetően jó: válasszuk ki a „legjobb” tervet. Viszont alapvetően rossz a rendszer, mert nem fizeti meg az építészek munkáját, főleg abban a fázisban, ahol az igazi szellemi termék születik. Egy hasonlat: vajon mi lenne akkor, ha egy jogi munkára kiírnánk pályázatot, és csak a legjobb szerződéstervezetet választanánk ki?
64. A probléma nemcsak hazai szinten van jelen.
65. Bár jó gondolat, hogy a politikusoknak legyen döntési lehetőségük, de egy jól előkészített és megfelelő tervezői programmal és normális pályázati határidővel kiírt pályázat esetén a legjobb pályázatnak KELL nyernie!
66. Itt lenne fontos tudatosítani a zsűri tagjaiban, hogy nem minden esetben csak az építész a fontos, hanem a MEGVALÓSÍTHATÓSÁG KÖLTSÉGE is MÉRVADÓ! Ezt nagyon sok pályázatnál figyelmen kívül hagyják az értékelők! (tényleges költségbecslést kellene a pályázathoz benyújtani szakáganként! Egy állami beruházásnál és közpénz felhasználásnál, az ár-érték legyen egyensúlyban!)
67. A tervpályázat kiértékelésénél is szükségesnek tartanám, hogy a 30-40-50-60 éveikben járó építész kollégáknak is részt kellene venniük a zsűrizésben. A zsűrinek minimum 12 főnek kellene lennie és pontozási rendszer alapján mindenki pontozhatna, a végén az összpontszám határozná meg a győztest. (pl.: pontozás: építészeti minőség, megvalósíthatóság, esztétika, tájba illeszthetőség, környezetvédelem, kivitelezhetőség, költségek, alternatív energia felhasználás, fenntarthatóság tervezés-kivitelezés-üzemeltetés

során, stb.)

68. meg kellene szüntetni valahogy, hogy csak formalitás legyen a pályázat, mivel a nyertes már sok esetben előre borítékolható... Egyszerű vázlatok, ötletek, tervezési koncepció legyen a pályázat lényege, amit persze majd később ki lehet dolgozni.
69. Sokszor más az építészek és a döntéshozók véleménye. Általában azonos szemléletű emberek ülnek a zsűriben, ezért az újdonság szinte halálra van ítélve. Aki nem a kommersz, futtatott stílust képviseli, most kár is pályáznia. (És előfordulhat, hogy a zsűribe egymást választják...)
70. A tervpályázati rendszer közpénz esetében mindenképpen szükséges. Közpénzt költ el az építető a támogatott építések esetén is. Azonban ez a tervpályázati rendszer az átfutási határidőket növeli, így nem biztos, hogy életképes. Ebben az esetben nehezen tarthatóak a határidők. Ezzel összefüggésben azonban arra lehetőség lenne, hogy a tervpályázatokat előre meghirdessék, azokon az elkészült terveket átgondolják, és a különböző támogatási pályázatokon már kész vázlatokkal, tervekkel induljanak, nem pedig az utolsó percben összedobott valamikkel, amiket utána a támogatási rendszer sajátossága miatt már nem lehet megváltoztatni. Összefoglalva így a két rendszer segítené egymást, lepályáztatott, pontos stratégiákkal megalapozott tervek kerülnének be a támogatási rendszerbe.
71. A politikus, fejlesztő, lakosság képviseletét is a tervpályázati zsűriben kell megoldani. Inkább a zsűrizésre kell több időt hagyni, a civil véleményeknek is helyet hagyni benne. A civil oldal előre ismerhesse meg a pályamunkákat és nyilvános vitában alakulhasson ki, mi a lakossági vélemény, mi a pályázó reakciója, indoklása: ez egy tanulási terep, lehetne média esemény, TV-től kezdve minden. És elég volna a tervpályázati zsűrinek ezen érvek, ellenérvek, akár indulatok ismeretében döntenie. És szükséges, hogy a zsűritagoknak legyen (akár anyagi) felelőssége is! Nem egyszer születnek divatos, progresszív, a szabályozással nem összhangban lévő, később egészen ellehetetlenülő projektek. (Nem vagyok egészen ellene az ilyen építészeti megoldásoknak, de szerintem óvatosabban, körültekintőbben kellene bátornak lenni.)
72. A közpénzek elköltése tipikusan az a terület, ahol lehetőséget lehet adni az új „erők” felbukkanására. Erre ideális a tervpályázat.

73. A jelenlegi helyzet az, hogy ennek a kultúrája nem épült be se a döntéshozók, sem a szakma tagjaiba.
74. Amíg megtörténhet az, hogy a szakmai zsűri ítéletét semmibe véve mást bíznak meg (rendszerint olyasvalakit, aki nem is pályázott), addig a pályázati rendszert csak komolytalannak lehet minősíteni.
75. Közpénzből finanszírozott épület esetén, minden esetben szükségesnek tartom a pályáztatást, de csak meghívásos pályázatban gondolkoznék. Olyanokat kell meghívni, akik szakmailag megfelelőek, akik már rendelkeznek hasonló épületek referenciájával. Ezzel elkerülhető, hogy kezdő vagy alkalmatlan tervező csapat juthasson egy nagyobb volumenű tervezéshez. Méreti előírás nem rossz ötlet, pl. a 2000 m² feletti épületek esetén lehetne meghívásos pályázat. Ez alatt pedig nyílt. A tervpályázat döntéshozói körébe nem kerülhet bele véleményem szerint politikus. Szubjektív a véleményük, nem is szakmai és fenn áll a veszélye annak is, hogy olyan vállalkozó-kivitelező-tervező csapatot juttat előnyhöz, akiket ismer stb.
76. Igazi rendet kell teremteni, megszüntetni az állandó balhész, csikicsukis eseteket, névre szóló (egyszemélyes) pályázatokat.
77. Jó régen abba hagytam a pályáztatást, amikor nyilvánvalóvá vált, hogy bizonyos körök nyernek rendre...
78. Ritkán veszek részt tervpályázaton, nincs megfelelő háttérismeretem.
79. Sokkal átláthatóbbá kellene tenni, hogy még a gyanú árnyéka se vetülhessen a baráti összefonódásra. Nem mindig szolgálja jelenlegi összetételében a minőséget, hiszen sok esetben középszerű terveket díjaz, vagy éppen megvalósíthatatlan víziókat. Összetételét mindenképpen színesíteni kell különböző felfogású, szakmailag elismert emberek csoportjának választásával.
80. A jelenlegi pályázati rendszer nehézkes, lassú és drága. Szűkebb körű, meghívásos pályázatokat tartanék célszerűnek, hogy nagy pályázatgyártó cégek ne hahnizzák körbe az

országot, mindenféle felelősség nélkül, és hogy helyi irodák helyzetbe kerülhessenek.

81. Átláthatóság, korrupciómentesség elérése volna a cél...
82. A zsűri a legjobb pályázatot ajánlja és ne a politika döntsön szakmai kérdésekben.
83. Mindenképpen tervpályázatot kell kiírni jelentősebb közérdekű beruházások esetében. A zsűri feladata - ha a pályaművek színvonala indokoltá teszi - egyetlen győztes kihirdetése, mert a szakmai érveknek kell elsősorban érvényesülniük. (A többi érvet a kiírásban kell megfogalmazni.)
84. A korrupció irányítja.
85. Már vagy 15 éve minden tervpályázat tragikus kimenetelű. A tervek tökéletesen egysíkúak, szinte teljesen egyformák, ugyanazok a zsűritagok ugyanazokat a terveket hozzák ki még megvételre is, akik a jelenlegi sematikus, ostoba rendszerbe illenek. Kiugró, a többitől különböző terv a tervpályázatokon soha nem nyerhet. Az a szomorú, hogy ez annyira így van, hogy aki ilyet tudna, már rég nem is pályázik, mert úgyis kidobják már az első fordulóban. Ha meg indul, akkor is igazodik, hogy legyen munkája.
86. Alapvetően jó, finomítandó.
87. Jó lenne, ha lennének tisztességes pályázatok, és a nyerteseket meg is építenék. Jelenleg nem ez a helyzet... A pályázatok alkalmával minimalizálni kéne a sok „ingyen munkát”, pl.: 50 beadott pályaműből 5 díjazott van, aki rentábilis vagy nullszaldós és 45 pályamű meg kidobott pénz (ami tapasztalatnak jó, meg referenciának esetleg). Például a tervezési terület környékéről kiadhatnának egy előzetesen elkészített 3d modellt a leggyakoribb fájl formátumokban a kiadott pályázati kiírás mellé, és így nem kéne 50 irodának ugyanazt a munkafolyamatot megcsinálnia 50-szer X nap munkával. Több körös pályáztatás esetleg, hogy az 50 pályázó 10-re csökkenjen, és azoknak előzetes, lényegre törő koncepcióterv után meghívásos tervpályázat teljes költségtérítéssel, így a 40 „nem nyert” iroda sem szenved el akkora anyagi csapást a sok ingyen munkával.
88. Nem tartom jónak a kötelezően leszabályozott tervpályáztatási rendszert. Döntse el a

település vezetése a főépítésszel, hogy akar-e és milyen tervpályázatot.

89. A nyílt tervpályázaton mindig ócska, középhszerű, divatot másodrendűen majmoló tervek győznek!!!!
90. Én úgy tapasztalom, ott nehézkes a rendszer, ahol a kiírás során alapvető szervezési kérdésekkel szembesülnek a hivatalnokok, például mi a telefonszáma és különben is melyik újságot hívjam, ha azt akarom hogy valaki olvassa a pályázati felhívást? Vagy a „projekt” gondolatának fogantatásától számított időbeni ütemezése, ami meg gondot okoz. Tehát a komplex kezelés hiányának nem felismerése.
91. Sajnos a tervpályázatokra kevés pénz van, és ezért nem térül meg a befektetett munka. A szakma presztízsét emelné, ha több érdekes ötletpályázat lenne, és az megfelelő publicitást kapna.
92. Sajnos a tervpályázatok oda süllyedtek, hogy győzzön a középszer, és itt is nagyon erőteljesen érvényesül a lobbierdek.
93. A tervpályázati kötelezettséget a tulajdonjogtól függetlenül, városképi okból és/vagy bizonyos lépték fölött kötelezővé kellene tenni úgy, ahogy a műemléki szabályozás is tulajdonjogtól függetlenül kötelező.
94. A tervpályázati rendszer ne csak kötöttséget okozzon, de előnyt is nyújtson. Aki kötelezettségtől függetlenül, önként ír ki tervpályázatot, kapjon érdemi kedvezményt, pl. szinterület, építménymagasság, gyorsított eljárás (esetleg illeték, adó), stb.
95. Bonus-malus rendszer.
96. A nemzeti értékhatár visszaállítása a közösségi értékhatár helyett!!! (Kbt., 137-es kormányrendelet) A PPP nem mentesíthet a tervpályázati kötelezettség alól (kiskaput bezárni!). A szerzői jog nem mentesíthet a tervpályázati kötelezettség alól (kiskaput bezárni!). A tervezés és kivitelezés összevonása, vagy több mérnöki feladat összevonása nem mentesíthet a tervpályázati kötelezettség alól (kiskaput bezárni!).

97. Nem jó a mostani rendszer.
98. A tervpályázati rendszernek része kell legyen a meglévő épületekre, tervekre vonatkozó szerzői jogok aktuális vizsgálata és a jogfennállás esetén annak betartása.
99. Diszkriminatív a jelenlegi pályázati rendszerben az a kikötés, hogy egy 60 fős, több önálló stúdióból álló iroda ugyanúgy csak egy pályázatot adhat be, mint egy 3 fős. Javaslom megvizsgálni annak lehetőségét, hogy egy cég független szervezeti egységei külön-külön pályázhassanak!
100. Ki fizeti meg a rengeteg beletett tervezési munkát?
101. Jelentősen növelni kell a jelenlegi mennyiséghez képest, politika-mentessé kell tenni, a zsűriben a szakmai oldalt erősíteni kell.
102. Közpénzek esetében feltétlen szükséges, más nagy léptékű beruházásnál is elvárható volna, de a megrendelőnek is kell, hogy legyen lehetősége hozzászólni, mi épül neki.
103. Működőképes.
104. Egyértelműen bebizonyosodott, hogy Magyarország tervpályázati rendszere, előírásai és hagyományai Európában a legjobbnak számítottak 2003 és 2008 között, mind minőség, mind mennyiség tekintetében. Ezt az ACE főtitkára jelentette ki, amikor Budapesten tartotta az Európai Tervpályázati Bizottság ülését. Határozottan állította, hogy a magyarországi gyakorlat azért kiváló, mert a tervpályázat egyértelműen a Közbeszerzési Törvényhez van kötve. Természetesen ezen kívül is lehet tervpályázatokat kiírni, de akkor is be kell tartani a tervpályázati szabályzatot. Talán csak annyit kéne változtatni - mint amit a dánok is tettek néhány éve -, hogy a tervpályázatok fajtáit kibővítették négyről 15-re. Figyelemre méltó lehet a német rendszer is, ahol korlátozzák az indulók számát és az indulók arányszámát is. (Például 20 É1-es, 10 É2-es és 5 kezdő építész valamint 5 egyetemista indulhatott egy kisváros kultúrházának tervpályázatán.)
105. A tervpályázat a legjobb mód a tervező kiválasztására. Ha az nyer aki a legkevesebb árajánlatot tette, nem pedig aki mindamelllett a legszakszerűbb, nagyobb részt kárt okoz a

pályázati rendszer!

106. Belterjes.

107. Így kívülről, kialakultnak és működőképesnek látom annak ellenére, hogy nagyszámú éles megbízásunk miatt igen ritkán vettem részt pályázatokon, de ezekben az esetekben disszonanciát az ügyvitelben nem éreztem.